

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofje 1 gold. 50 kr.
Vredništvo in opravištvo sta na mestnem trgu št. 10.

NAGOVOR *)

prevzvišenega pokrovitelja gospoda

Jakoba Missia,

knezoškofa ljubljanskega,

pri VI. občnem zboru „Cecil. društva“ v Ljubljani dné 22. oktobra 1885.

Nisem imel sicer namena pri tem zboru kaj govoriti, vendar mi je prijetna dolžnost, se Vam vsem zahvaliti, da ste se tega zborovanja tako mnogoštevilno vdeležili. Po mojem menenji je „Cecilijino društvo“ zelo važna, koristna, da potrebna naprava. Vesel sem bil, ko sem slišal, da je ta družba v Ljubljanski škofiji vstanovljena; želim le, da bi bila še veliko bolj razširjena. Naj bi bila zares ne samo za Ljubljansko mesto, kakor je pred nek govornik dobro omenil, ampak za celo škofijo! Tudi danes, dasi Vas je veliko došlo, naj bi se jih bilo še mnogo mnogo vdeležilo; veliko lepega bi bili čuli in večo navdušenje za sveto stvar si pridobili.

Služba božja naj se lepo, kolikor mogoče slovesno vrši. Zato se zidajo velika poslopja, umetno stavljene cerkve, omišljijo dragocena oblačila in kolikor večja je vera, kolikor bolj so navdušeni verniki za božjo službo, toliko več tudi darujejo, da se vsega potrebnega lahko omisli. Čudil sem se pa, kolikor mi je bila prilika dana obiskovati različne kraje in navzočemu biti pri slovesni službi božji, ko sem videl, koliko naše pobožno ljudstvo vse stori za olepšavo cerkva, koliko daruje, prostovoljno daruje, da se po okoliščinah primerno slovesno vrši sv. dejanje; pa se pri tem nekaj pozabi, zanemarja se namreč lepa cerkvena glasba. Hiša božja, če tudi lepa cerkev, je mrtva reč; tudi krasna oblačila enako ne store toliko k pravi službi božji. Nemški pregovor pravi: „Das Kleid macht noch nicht den Mann.“ Tedaj vsa cerkvena naprava mora moč imeti tudi človeka ganiti, notranja pobožna čutila buditi. Vprašam Vas pa, kje imamo več prilike svoje čute izraziti, kakor ravno pri molitvi in petji? In zato se ravno čudim, da pri tolikih stroških, ki se ravno za božjo službo darujejo, se ravno petju tako malo prostora

*) Ker je sledeči nagovor gotovo najvažniša točka vsega zborovanja, prinesemo ga č; gg. bralcem tudi najpred. Popolnega poročila o vsem zboru radi pičlega prostora in rad zaostalih drugih člankov danes ne moremo priobčiti; zgodilo se bode v prihodnji številki: Dopisa o petji dné 22. oktobra tudi nismo mogli za danes na stran položiti; natisnil smo ga na navadnem kraju med „Dopisi“.

odkaže; čudim se, da so ljudje ravno za cerkveno petje tako indiferentni. Zato je moja srčna želja, da bi si to društvo več podpornikov pridobilo, ki bi za to lepo cerkveno napravo gmotno in duševno delovali. Posebno duhovni naj bi se cerkvenega petja pridno vdeleževali in kolikor jim mogoče tudi sami nadzorovali. Če je duhovnu dolžnost skrbeti, da se v cerkvi vse v cerkvenem duhu vrši, gotovo tudi k temu spada cerkvena glasba. Cerkev gleda na to, kaj naj se vse v cerkvi uči, moli, pridiguje; a tudi, kako naj se poje. Znano je pa, da petje v cerkvi mora biti drugačno, kot petje zunaj cerkve. Velikrat se pa ta razloček pogreša.

Ugovarja se večkrat, da Cecilijanci hočejo iztirati ljudsko petje iz cerkve. No v Ljubljanski škofiji se tega ni bati, ker ljudskega t. j. skupnega petja nij, k večemu pri „Sveto“ ali pri kakih litanijah. Po drugih škofijah je skupno petje pri božji službi bolj v navadi. Želeti bi bilo tudi pri nas več vdeleževanja navzočih vernikov pri petji, da je le v gotovih mejah. Zato je tudi Cecilijancem dolžnost lepe pesni med ljudstvo razširjevati, pa gotovo ne tacih, katere cerkev prepoveduje. Cerkev pa zaukazuje le pri peti sv. maši, da se petje na koru vjema z mašnikom pred altarjem. Koliko je pa pri nas petih sv. maš? Le velike praznike. Tedaj ogromna večina nedelj, celo nekateri prazniki ostanejo za petje v domačem jeziku, gotovo prilike dovolj, da se jezik slovenski tudi v tem obziru lika. Mašnik in pevci naj se pa pri slovesni sv. maši združita tudi v istem latinskem jeziku, saj tudi v tem pomenu je cerkev katoliška in ne kakor Nemeč pravi: „Nationalkirche“.

Da se pa cerkveno petje dobro ohrani, potreba je znanje koral. Duh cerkveni, lepota pesni sploh, skrita sta v koralu. Lepoto koral vedeli so ceniti strokovnjaki, možje, katerim se klanjamo kot korifejam tudi posvetne glasbe. Saj znan je izrek Mozartov: da on dá svojo slavo kot muzik, da bi on le eno samo praefacijo zložil. To nam kaže tudi zgodovina, ker tisti národi so veliko bolj napredovali tudi v posvetni glasbi, ki so prvi sprejeli koral. Nekaterim sicer ne dopade še dandanes; imenujejo ga „der aschgraue Choral“, à le tisti, ki v glasbi niso kaj daleč dospeli.

Ena pglavitnih napak pri tem petji pa je, če hoče kdo koralni melodiji sekundirati (terco nižji peti). Ako hoče kdo koral pravilno harmonizirati, treba mu je veliko učenja, poznanja starih tonovih načinov in precej spretnosti v harmoniji, da ga bo čveteroglasno postavil, in sedaj hoče kdo kar *prima vista* drugi glas pridjati.

Posebno bi gospodom gorko priporočal, naj gledajo, da pri pevcih vlada pravi cerkveni duh. Ne pojejo pevci v cerkvi zato, da bi se skazovali in jih ljudje hvalfli, ampak vse naj se godi v božjo čast. Za lepi red in pravo obnašo med pevci skrbeti je gotovo dolžnost duhovnika, kakor tudi organista. Kako bodo pevci lepo in ganljivo peli, če vsako pavzo porabijo v glasno govorjenje, v raznotere opazke, da celo med povzdigovanjem še ne pridejo k miru. Tudi ni lepo, če precej, ko so odpeli, deró iz cerkve, kakor da bi gorelo za njimi. Tudi za nje enako dolgo trpi sv. maša, kot za druge vernike.

Vsem pa priporočam latinski izrek: „*fortiter et suaviter*“, *fortiter in re, suaviter in modo*. Držimo se določil, katere nam cerkev predpisuje, kako naj se pri službi božji vrši petje. Res da se povsod ne dobe izurjeni pevci, ki bi težke latinske skladbe zamogli peti. V takih okoljščinah se ve, se vzame lažje, ki jih imamo pri rokah. Prizadevajo naj si pa, da bodo po okoljščinah čedalje bolj to storili, kar sv. cerkev zahteva. Tudi če se stavijo sem pa tje kake zapreke — kje jih ni? ne zgubimo precej poguma in zaupanja; vsaka dobra stvar se dožene še le po velikih težavah. V tem obziru delujte *fortiter*. Drugič pa tudi *suaviter*. Z ljubeznijo s potrpljenjem pridobili boste tudi one, ki sedaj še tej stvari niso posebno gorki prijatelji. Ne jezite se, če ne gre vse tako gladko izpod rok, kakor bi radi, potrpite nekoliko že zavoljo dobre stvari, kateri služite in uspeh gotovo ne bo izostal.

Zahvalim se Vam vsem za obilno vdeležbo pri današnjem zborovanju, upam da to ne bo brez sadu ostalo in iz srca želim, da, ko se drugi pot zopet iz enacega namena snidemo, bo marsikateri iz med Vas lahko kaj vselega o napredku Cecilijanske ideje poročal.

P e v o v o d j a.

(Spisal Jakob Aljaž.)

(Dalje.)

5. Kakó se ponaša pevovodja?

Notranja čutila se tudi po vnanjem pokažejo, zato tudi pevovodja ne more mrtev ostati, ko ima njegov pevski zbor izražati različna čutila. Vender pa naj se kapelnik varuje vsake prenapetosti, ker ni prijetno za oko, ako pri *forte* preveč z rokami okoli sebe bije, z nogami tolče ali se z životom sem ter tje zaletava in z glavo kima. Res je sicer, da so zeló imenitni možje, kakor Beethoven, včasih zeló gestikulirali in to se njim ni za zeló jemalo pri njih klasičnih produkcijah, ali ravno tako je potreba, da se vneti kapelnik samega sebe brzda, in dobro je, če ga kak prijatelj na smešne navade opozorí. Naravno je tedaj, da pri *piano* bolj mirno v kratkih potezah takt bije, pri *forte* bolj roko stegne, *sfo* z roko povdari, da je njegov obraz zrcalo, zdaj mirnih akordov, zdaj krepkih korakov. Kapelniku se godi, kakor keglavcu, ki tudi ne more pri miru biti, če mu krogla prav ne leti. Vender, *est modus in rebus, sunt certi devique fines*. Če je preveč živ, je smešen in celó moti pevce, če je pa premrzal, je pa tudi pevski zbor in petje mrzlo.

Pri Beethovenovi slovesnosti v Weimar-u l. 1870 je Franc Liszt dirigiral deveto Beethovenovo *symphonijo*. Uhde o tem piše: „Franc Liszt je stal na mestu kapelnikovem kakor zmir v dolgem črnem oblačilu, obraz se mu veselja žarí, se vé, ker je tako srečen, da tega mrtvega velikana proslavi. Izvršilo se je vse sijajno in izborno. Lisztov duh je vse prešinil in vnel. Pa kako je dirigiral! Pač ni enakomerno s palčico mahal, ampak na poseben način je s svojo ponašo umotvor označil. Če ima kak instrument na enkrat kaj posebnega povdariti, kako točno, ostro on to z roko pokaže, včasih celó z ного. Pri motivih pevajočega značaja je plavala bela tanjka roka v dolgih in počasnih potezah po zraku, — pa na mah vdari z močno pestjo, da pokaže

oster akord. Včasih kaže njegova palčica celó šestnajstinke, pa tudi večkrat palčico iz roke položi, in je pri miru, ko orkester dalje igra. Če gre proti koncu v zmir mogočnejih akordih, on povzdigne obe roki in jih široko vsak-sebi raztegne; če je *piano*, ves skup zleze in se zgubi, če je *crescendo*, pa visoko zrasede, celó na prste stopi in roké čez glavo vzdigne. Na *partituro* ni nič porajtal, prav malokdaj je nanjo pogledal (se vé, da je iz glave znal tako dolgo skladbo; (Ti, prijatelj, pa praviš, da kratke pesmice, ali kratkega *praeludium*-a ne moreš v glavi obdržati!); pri kaki dolgi *themí* v počasnem *tempo* je roke na hrbet križem djál in zamišljeno gledal, in se ne ganil, kakor bi se zamaknil v krasne melodije, pa na enkrat se vzdigne, ter pogumno in junaško z obema rokama dela in vse seboj potegne. To je originalno, marsikateremu se bo morda zdelo čudno; pa kdor je videl, kako je duh tega dirigenta vse prešinil, se čudi možu, taki nenavadni prikazni, ki tako zná vse okoli sebe očarati". —

Zeló napačno je pa včasih, če dirigent preveč široko, s celo roko maha, ker to *tempo* zaderžuje in zakasnuje. Na ta način ne more *allegro* prav taktirati, kajti, če je tudi prav začel, kmalu začne vleči. Mendelssohn kot dirigent ni nikoli leve roke vzdignil. Berlioz je bil pri poskušnji ves srdit in zdívan, pri predstavi pa se je obnašal zmerno in modro. Tudi Herbeck na Dunaji si je dal pri poskušnji posebno veliko opraviti, bil je zeló humorističen (pa žalil ni nobenega); poznal sem ga osebno, rad je pri poskušnji šaljivo napake pevcev trikrat povečal in osmešil, da je vse lepo opilil, — in pri koncertu je potem vse lepo gladko šlo. L. 1866. se je združilo vseh 27 pevskih društev na Dunaji, da napravijo vélik koncert v prid ranjenim vojakom, in častno mesto skupnega dirigenta je prevzel Herbeck. Ni bila lahka naloga, kajti bilo je 1200 pevcev, med katerimi nas je bilo tudi nekaj slovenskih vseučelišnikov, udov „Slovanskega pevskega zbora“ (pod Förchtgottom). Razen posameznih skušenj so bile štiri skupne glavne poskušnje in te pod vodstvom Herbeckovim. Pa kako veselje njega gledati, slišati, kako (tudi male napáke kritikuje, da se mu vse smeja, vidi se mu, da je že naprej vedel in domá preštudiral, kje bo zbor napak pel; — pa precej pove, ljubi moji, zdaj pa tako-le pojte, in ko še enkrat pojemo, gre za 100 procentov boljše. Kako natančen je bil, se vidi iz tega, da, ko pride pri „Alleluja“ v „Tannhäuser Pilgerchor“ z šestnajstinko *forte* začeti, on prav v kratkem vseh 1200 pevcev pripravi, da na njegovo roko gledé točno vsi ob enem šestnajstinko pojejo. Pri „Nachtwächter“ on napravi s tolikim številom pevcev orjaški *crescendo* s tem, da le nekaj pevcev *pianissimo* začne potem se drugi pridružijo, naraščajo, *forte* in *fortissimo* pojo, in potem se v ravno tej verstí pogublajo do *pianissimo*, in vse to je res naredilo vtis, kakor da od daleč pride množica, ki, kolikor bližej toliko glasneja postaja, potem odide in se zopet pozgubi. Pele so se različne pesni, narodne melodijozne pa tudi umetne krepke. Prve, dasiravno same na sebi lahke, so za velike zборе vendar le težavne, ker se lep *ligato* v velikem zboru enakomerno ne poje lahko, in nekateri pevci prezgodaj, nekateri prepozno iz enega tona na drugega prestopijo in tako pri vezanju disonance nastanejo. Poslušajte, reče Herbeck, to figuro tako-le vsi enako pojte! (Memogredé opomnim, da tudi

pri petji sè spremljevanjem orgel večkrat *disonance* nastanejo, zato, ker pevci brez potrebe *ligato* in *portamento* pojejo, orgle pa tega nimajo.) Slišal sem že slavljene zборе, ki so imeli imenovano ne lepo razvado, in kdo je tega kriv, če ne pevovodja, ki ni dosti energičen, kajti en sam pevec lahko vse pokazi. Le v čveterospevu imajo pevci veči prostost. Vse to in veliko družega mi na misel pride, če se spomnim ranjkega Herbecka. Pri zadnjem akordu ni vselej pustil peti *cresc. decresc.*, ampak včasih enako *forte* do konca. Tudi pri g. Foersterju stolnem kapelniku, se mi je lepo in hvalevredno zdelo, da ni trpel tistega neslanega *portamento*, pri katerem se namesto dveh cela vrsta tonov poje, kar se včasih pri posvetnih pesnih rabi, v cerkvi pa ni na pravem mestu. (Dalje prih.)

Spremenljive pevske molitve pri sv. maši

ob nedeljah in zapovedanih praznikih 1. 1885. (po direktoriji ljubljanske škofije).
(Dalje.)

8. novembra. Dom. XXIV. p. Pent. Osmina vsih svetnikov. (*Dies oct. Oum. Sanctor.*) dup.

Vse, kakor v praznik dne 1. nov., glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 81.

15. novembra. Dom. XXV. p. Pent. Sv. Leopold, spoznovalec. (*S. Leopoldi, C.*) dup.

Introitus: Os justi, glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 74.

Graduale.

Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicábitur in domo Domini. V. Ad anuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem. Alleluja, alleluja. V. Beátus vir, qui suffert tentationem: quóniam cum probátus fuérit, accipiet coronam vitae. Alleluja.

Pravični bode cvetel kakor palma; kakor cedra na Libanu bode rasel v hiši Gospodovi. V. Da oznanja zjutraj usmiljenje tvoje, in po noči resnico tvojo. Alleluja, alleluja. V. Blagor človeku, kateri prestopi skušnjo, kajti, ko bode potrjen, bode prejel venec življenja. Alleluja.

Offertorium: Veritas mea, glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 84.

Communio.

Beátus servus, quem, cum vénerit Dóminus, invénerit vigilántem: amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.

Blagor hlapcu, katerega bode Gospod, kadar bode prišel, našel čujočega: resnično vam povem, da ga bode čez vse svoje premoženje postavil.

22. novembra. Dom. XXVI. p. Pent. Sv. Cecilija, devica in mučenica. (*S. Caeciliae V. M.*) dup.

Introitus: Loquébar, glej „Cerkv. Gl.“ 1885. l., str. 76.

Graduale.

Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam, quia concupívit rex spécíem tuam. V. Spécie tua et pulchritúdine tua inténde, prospere procéde et regna. Alleluja, alleluja. V. Quingue prudéntes vírgines accepérunt óleum in vasis cum lampádis: média autem nocte clamor factus est: ecce sponsus venit, exíte óbviam Christo Dómino. Alleluja.

Poslušaj hči, in glej ter nagni svoje uho, ker je kralj želel lepoto tvojo, V. V svoji brhkoti in v svoji lepoti začni, srečno hodi in kraljaj. Alleluja, alleluja. V. Petere pametne device so vzele olja v svojih posodah sè svetili vred: o polnoci pa je šum nastal: glejte ženin gre, pojdite naproti Kristu Gospodu. Alleluja.

Offertorium in Communio, glej „Cerkv. Gl.“ 1885. l., str. 76.

29. novembra. I. Adventna nedelja. (*Dom. I. Adventus.*), 1 cl. *De ea*, sem.
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 91.

(Dalje prih.)

D o p i s i.

Z Gorenjskega, 26. oktobra. (Poročilo o cerkvenem petji povodom zborovanja Cecilijinega društva, dne 22. okt. t. l.) — Cerkevno petje, katero je bilo v pretečenih desetletjih zanemarjeno bodi si v oziru liturgije kakor, tudi v oziru posvetnosti melodije in površne harmonizacije, poiskalo si je dandanašnji zopet pravo pot, po kateri se približuje vedno bolj svoji vzvišeni nalogi. To se je videlo zopet letos, ko je imelo „Cecilijino društvo“ ljubljanske škofije svoj šesti občni zbor v Ljubljani. Sodbe so bile sicer različne, a resnica je ena in sicer ta, da je bilo petje v stolnici liturgično popolnoma pravilno in kar se tiče izvršitve — izborno. Hvalno omenjamo, da je pevski zbor stolne cerkve letos kazal mnogo fineje izvežbo, kakor pri ravno ti priliki 1883. leta. Vsi glasovi so bili primerno razvrsteni, da so se dobro ločili tudi v skupnih zborih drug od drugega. Pevci in pevke so si bili svesti svoje naloge in so jo tudi dovršili z neko gotovostjo, katera je izhajala iz trdnega prepričanja, da so priučene točke njihova lastnina. Po pravici piše zato „*Zeitscher Zeitung*“ iz dne 24. oktobra: „Die technishe Leistungsfähigkeit der Sängerverein verdient alle Anerkennung. Jede Nummer war für sich so abgerundet, wie kaum jemals zuvor. Von einer Schwankung des Tastes war keine Spur.“ (Prav hvaležni smo slavnemu vredništvu tega časopisa, da je odločilo prostor tudi našim zadevam). Zlasti nas je zanimival *introtitus*, iz katerega smo razvideli, kako mnogovrstno se dá koral porabiti. G. stolni kapelnik mu je namreč dal čveterno obliko in sicer a) enoglasno brez orgel v intonacijah, b) enoglasno sè spremljevanjem z orglami, c) čveteroglasno harmonizovan in d) na enem glasu reticiran sè spremljevanjem orgel s *falsi bordoni*. Prav iznenadila nas je ta lepa misel!

Kaj hočemo sedaj reči o Benz-ovi maši: „*O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria!*“ Zdelo se nam je, kakor da bi gledali kako umetno sliko, na kateri ste luč in senca tako naravno izraženi, da stojijo podobe skoraj govoreče pred nami. Krasen je bil *piano* konec *Kyrie in Agnus Dei*; veličastne so bile imitacije in izvrstno izpeljane pri sklepu *glorije* in pri „*hosanna*“. Zelo so nam dopadale tudi respensorije, ki so — naj reče kdo kar hoče — najlepše, ako se pojo enoglasno. *Offertorium „Diffusa est gratia“* od Witta nam je zlasti pri zadnjih besedah in „*aeternum*“ okušati dal, s kolikim prepričanjem je bil slavni skladatelj navdihnjjen, ko nam je hotel večnost naslikati z glasovi. Naj postavimo tukaj sem o tem slavnem mojstru besede, katere je izrekel predsednik „Cecilijinega društva“ monakovske nadškofije, mestni župnik Huhn rekoč: „Ich kann mir keine rechte Cäcilien-Bereins-Versammlung denken ohne eine Composition von unserem Altmeister Witt. Mein natürliches Gefühl sagt es mir, daß, so lange derselbe lebt, auf unsern Versammlungen wenigstens eine seiner Compositionen und diese an bevorzugter Stelle auf dem Programme stehen muß, und wenn er einmal gestorben ist, dann müssen es wenigstens zwei sein.“

Ker pa popolnosti ne najdemo na svetu nikjer in ker se nam ideali vedno odtegujejo: so videli ostri kritiki še tu in tam kako senčno stran, kako malenkost pri petji v stolnici, češ, da se je pel koral nekoliko prepočas, da se ta Benzova maša ne nahaja v katalogu, da je pri *gradualu „Adjuvabit eum Deus“* prvi tenor občutljivo detoniral, da se je pri tej skladbi pogrešala dinamika, da soprani niso bili posebno prijetni in da so kazali basi nekoliko neolikanosti v vokalizaciji. Toda na takošna očitavanja vprašujemo: Kje pod milim nebom bodedo našli lepoto brez madeža? Na svetu gotovo nikjer in zato smo zadovoljni, ako si vsaj prizadevamo popolnost doseči, kajti „daß Höchste muß der Mensch erstreben, wenn er das Beste erreichen will.“

Sedaj pa preidemo k popoldanski službi božji, katera se je vršila ravno ta dan v frančiškanski cerkvi. Če je bilo videti v stolnici silo malo občinstva, tako da smo imeli pač slovesno liturgijo, toda liturgijo brez ljudstva: je bila pri frančiškanih skoraj polna cerkev pobožnih vernikov. Pred litanijami se je pel Eugen Frey-ev „*Adoro Te*“. Kdo izmed cecilijancev ne pozna te sicer vže stare, a vedno nove sklabe? Še kot bogoslovec — in od tega je vže deset let — sem jo posebno rad poslušal v šenklaški cerkvi in še sedaj se mi vedno tako lepa dozdeva kakor takrat. Zadnji del „*Bone Jesu*“, ki ima opazko *senza organo*, bi bili radi slišali brez orgel, kakor so sploh orgle, akoravno izvrstno igrane, preveč vplivale na petje. Pri koralnih litanijah se nam je zdel *tempo* dokaj prepočasen. Ako pomislimo, da je melodija in harmonizacija pri vseh 46 invokacijah samo dvojna, se nič ne čudimo, da se nas je lotila neka dolgočasnost, katera je bila še večja zaradi premalo živahnega prednašanja. Precizno in spodbudno pa se je pel *Tantum ergo*. Witt-ova skladba „Hvaljen bod' Jezus Kristus!“ pa menda še ni bila zrela za produkcijo. Čudno, da so bili deški glasovi tako razglašeni in nestanovitni. Ta nezanesljivost je izvirala po naših mislih najbolj iz bojzljivosti mladih pevcev. (Gotovo, in treba pomisliti, da radi odstopa nekaterih pevcev in zavoljo drugih sprememb pri deških zborih je njih vezbanje jako težavno. *Vred.*) Izgovarjamo jo pa tudi zaradi dolgosti skladbe, ki obsega 26 kitic, katere so zavoljo različnosti vsebine tudi raznovrstne in bogate v modulaciji, toraj vtudljive

za petje. Sicer se je pa skladba veliko boljše dovršila kakor pričela. Kaj krepki in mogočni so bili enoglasni postopi v kvintah in sekstah pri 26. kitici, kakor je sploh dobro izpeljani sklep dokaj pokrli poprejšnjo pomanjkljivost.

K sklepu izrekamo pevcem in njihovima pevovodjema svojo prisrčno zahvalo!

Jož. Lavtičar.

— **Iz Škofje Loke**, 22. septembra. (Zakasnjeno.) — Gospod vrednik! pošljem Vam poročilo mojega delovanja na glasbenem polju, če tudi vem, da mi bo marsikateri, ne ravno v obraz, pa vsaj za hrbtom zavidal, rekoč: Glej ga no; že zopet se ponša sè svojim cecilijanstvom itd. Pa to nič ne de, saj sem tega že vajen, kakor star sivec, ki je včasih z debelim kolom tepen, pa pri vsem tem se nič ne zmeni.

Ker si mi je pa pevski zbor vže tretjikrat zmedel, takó, da sem potem mogel z novinci zbor pomnožiti, in pri teh slučajih morali smo vsakikrat na novo pričeti: zatorej hočem vse poročati, kar smo se naučili, če tudi so bile nekatere reči že v „Cerkv. Gl.“ naznanjene.

Peli smo v teku petih let o-le: *Missa in honorem S. Fidelis*, J. B. Molitor; *op. 12.*; *Missa Tota pulchra es Maria*, J. B. Molitor, *op. 11.*; *Missa in honorem s. Caeciliae*, A. Foerster, *op. 15.*; *Missa Cunibert*, P. Rampis; *Missa in honorem s. Jacobi Ap.*, za moški zbor zložil A. Foerster, *op. 21.*; *Missa Septima*, Miha Haller, *op. 19.*, *Missa Sexta*, poje ženski zbor, Miha Haller, *op. 13.*; *Missa in honorem SS. Infantis* (Kind-Jezu-Messe) Johannes Schweitzer, *op. 26.*; *Preis-Messe Salve Regina*, G. E. Stehle; *Missa pro defunctis*, P. Angelik Hribar, *op. 5.*; *Missa pro defunctis*, J. Bauer, *op. 1.*, enoglasno; *Requiem* von Ferd. Schaller. Navadno pa pojemo: *Missa in honorem s. Caeciliae* od Foersterja in *Missa Septima* od Hallerja brez orgel, druge pa sè spremljevanjem orgel. Dalje smo se naučili še naslednje: *Te Deum*, Franc Schöpf, *op. 68.* za mešani zbor; *Te Deum*, A. Foerster za moški zbor; *Surrexit pastor bonus*, Nikel; *Graduale Haec dies*, Skuhersky; *Off. Terra tremuit*, A. Foerster; *Ascendit Deus*, A. Foerster; *Veni creator Spiritus*, Greg. Choral; *Oculi omnium, grad.*, A. Foerster; *Sacerdotes Off.*, Nikel; *Salve Regina*, Braun; *Timete, grad.*, Foerster; *Justus ut palma* za sopran in alt, Schaller; *Posuisti Domine*, Vesselack; *Juveni David*, za sopran in alt, Schaller; *Confitebuntur*, Vesselack; *Domine Deus, Off.*, Witt; *Tu es Petrus*, Nikel; *Reges Tharsis*, Stehle; *Adoramus te*, Vesselack; *Adoramus te*, Palestrina; *Ave Maria*, Franc Witt; *Benedicite Domino*, Stehle; *Veni sancte Spiritus*, A. Foerster; *Adoro te*, Eugen Frey, *Regina coeli*, Anton Foerster; *Ave verum corpus*, Mozart; *Jesu dulcis memoria, auct. ign.* *O salutaris* (2), Franc Witt; *Tollite portas*, A. Foerster, *Assumpta est Maria in coelum* R. Burgarell; *Propter veritatem* A. Foerster; *Vexilla Regis*, P. Hugolin Sattner; *Ave maris stella* A. Foerster. Kadar nimamo *graduala* dotičnega praznika, ali pa da se ga nimamo časa naučiti, ali če je pomankanje pevcev, takrat se poje *graduale* od dotičnega praznika, po Rampisu—J. T. napevu.*) Naučili smo se še dalje: *Ecce, quomodo moritur justus*, *Jacobus Gallus* († 1511); *Improperia*, *Tomaso Ludovico da Vittoria* (* 1560); *Cruz fidelis*, Janez IV., kralj portugalski (* 1604); *Vere languores nostros*, *Antonio Lotti*, možki tercet; *O sacrum convivium*, J. Kokošar, možki zbor; *Gradualia tempore paschali*, A. Foerster, možki zbor; *Tu es Petrus*, Miha Haller, možki zbor. Vzeli smo tudi nekoliko *offertorijev* in *communij* od Wiltbergarja za moški zbor; *Asperges me* za moški zbor od neznanega skladatelja. *Asperges me*, A. Foersterja, *Pater Angelika* in Lavtičarja; *Vidi aqam* od P. Angelika in Witta. *Tantum ergo* smo se jih mnogo naučili od raznih skladateljev, mešanih, možko in žensko-čveterglasnih pa tudi tri in dvoglasnih, vseh okoli 25; pa ne bom jih posebej našteval. Slovenskih skladb se je pelo pa toliko, da mi jih ni mogoče naštetiti, posebno pa „Cecilia“ nam dobro ugaja; rabimo jo vsako nedeljo in ob praznikih zjutraj, v postnem času smo peli več reči iz „Pesmarice“ enoglasno, ki, kakor sem čul, se je marsikateremu dopadlo. Da se je na Veliki petek zvečer več pevskih moči skupaj spravilo, sem en par let prej poprosil preč. g. Miho Arkota, naj bi za omenjeni večer gospod vodstvo kora prevzel; in odbrala sva za ta čas primerne pesni, potem smo se jih pri njem dvakrat na teden učili. Pri tej priliki pomnožil se je zbor do 18 pevskih moči, ter se je petje vsakikrat dobro izšlo, da smo prav veselili kor na Veliki petek večer zapustili.

Prav rednih pevskih moči je zdaj še 13 in sicer: 4 soprani, 3 alti, 2 tenora in 4 basi. Upam pa, da bodo vsi še za naprej ostali, in se bomo Bogu včasih še marsikaj lepega naučili. Veselo upanje mi daje, da bodem Vas prihodnjič kaj bolj razveselil, namreč: da bo kaj poročila tudi o koralnem petju od nas, ki ga do zdaj še ni bilo; kajti koral potrebuje izurjenih moči, in mnogo učenja, *figuralnega* se pač kmalu nauči, če ima pevec le toliko sposobnosti, da se takta drži, potem že gre; pri koralu pa ni tako. Sicer so pa pri nas še druge zapreke gledé koral.

*) O svetem Rešnjem Telesu so se pele 3 Riharjeve himne, druge pa od drugih skladateljev, *respensorije* se odpevajo enoglasno z orglami, 4 glasno mešani in včasih tudi možki zbor po g. A. Foersterju.

Pis.

Da se je pa tukaj toliko storilo za zboljšanje cerkvenega petja, se moramo pač zahvaliti le prečastiti duhovščini, ki mi vsestransko pomagajo. Saj Bog jim bo že za trud vse povrnil.

Ko sem pa ravno pri sklepu svojega poročila, zvedel sem nepričakovano novico, da prečastiti g. Miha Arko nas zapustijo v kratkem času. To je pač zame velik udarec, ker so mi pri vsaki priložnosti pomagali. Ni jih bilo treba veliko prositi, sami so videli dostikrat, da sem v veliki zadregi, in so mi potem v takih slučajih na pomoč prišli. Blagor onem organistu, kateri bo prihodnjic z njim občeval, on bo dobil dobrega pomočnika in prijatelja prave cerkvene glasbe. *J. Carli.*

Iz Gorenjskega. Na praznik Posvč. cerkv. je bila v Lešah redka, pa lepa slovesnost. Kje so pa Leše? vprašaj. Res je majhna fara, uro daleč od Božje poti na Brezjah, pod hribom v samotnem kraju. Ravno zato jo omenim, da svetu pokažem, da se tudi v takem odljudnem kraju lahko dela in napreduje v cerkveni umetnosti. G. župnik Tavčar je prenovil prav vso cerkev znotraj od velikega altolja do kora. G. Vurnik iz Radovljice je pokazal, da se zamorejo tudi z bolj malimi stroški lepa in okusna dela izvršiti. Slike je malal g. Bradaška iz Kranja in jih hvalijo. Imenovano nedeljo je bilo blagoslovljenje novih altoljev itd., in prišli so tudi trije sosedni župniki. Kakošno je bilo pa petje? vprašaj; vsaj nimajo ne šole, ne učitelja, ne organista, ne orgel, le g. župnik ima vsakdanjo šolo v župnijski hiši, se ve da prostovoljno, in tudi marljivo v petji podučuje. Petje je bilo prav dobro in liturgično popolnoma pravilno. Peli so četverglasno Singenbergerjevo mašo, *Credo* koralen *Mod I.*, prav gladko in urno, ki ni več trpel, kot 4 minute; in ljudje nič ne godernajo, ampak lepó se jim zdi. Dà, koral je res lep, le vaditi se ga je treba.

Razne reči.

— Prevzvišeni knez in škof, gospod Jakob Missia, so blagovolili „Cecilijinemu društvu v Ljubljani“ darovati 50 glđ. za društvene namene. Bodi milostnemu gospodu pokrovitelju tu izrečena najprisrčnejša zahvala za ta blagodušni dar.

— „Hosanna“ se zove ljudska cerkvena pesmarica, ki jo je č. g. I. Haimäsy zložil za sekovsko škofijo. Knjiga je lepo tiskana in priročna; hrani 183 skrbno izbranih pesen, med njimi tudi dve (sè spremljevanjem) od prevzv. knezoškofa ljubljanskega Jakoba, zloženi.

— Cecilijino društvo za sekovsko škofijo obhajalo je 21. in 22. dne oktobra v Gradec-u svoj 8. občni zbor, katerega se je vdeleževalo mnogo duhovnikov, učiteljev in pevovodij od daleč in blizo. Pevski zbor stolnice, pomnožen po bogoslovcih in gojencih malega semenišča je izgledno izvrševal glasbeni program: 6-glasne litanije zl. dr. F. Witt; *Tantum ergo* zl. Fr. Liszt; *Ave Maria* zl. Haller; *Sanctus* in *Benedictus* zl. Piel (iz op. 46.); *Tota pulchra*, zl. A. Bruckner, troje pesen iz nove pesmarice; 5-glasni „*Dies sanctificatus*“ zl. G. Croce, psalm „*De profundis*“, za 6 glasov, zl. A. Gabrieli, in „*Dum complerentur*“ 6-glasno zložil Palestrina. To vse se je pelo 21. pop. ob 4. v stolnici — po vsih prostorih polni. . . Dne 22. okt. bila je najprej slovesna sv. maša pri sv. Andreji ter se je pela E. G. Stehle-jeva maša „*Salve Regina*“ z dotičnimi vlogami. Ob 9. uri so služili pontifikalno mašo mil. g. knezoškof Janez Zwenger sami. Pevski zbor jih je sprejel z krasnim Haller-jevim „*Ecce sacerdos*“. Maša je bila 5-glasna „*Qual dona*“ od Orlanda de Lasso. Dirigoval je vse točke za cerkveno glasbo ves navdušeni č. g. J. E. Haimäsy, ki je pa tudi s pevci vred lepi in težavni spored sijajno izvršil.

— *Proskynema ad Joannem Nepomucenum Jeromartyrem; modus fecit Franciscus Witt, sodalitäts Nepomucenianae ad s. Laurentii in Lucina restitutae promotor adlectus. Grati animi ergo (Typis Frid. Pustet Ratisbonensis).* — To je naslov himne, katero je izdal slavnoznan skladatelj v nemškem in latinskem jeziku za mešani zbor v *E-molu*, za moški zbor v *G-molu*, za en glas pa z orglami v *D-molu*. Umé se po sebi, da tudi najmanjše delce iz peresa Wittovega ima svojo posebno vrednost.

Pridana je listu 11. števil. priloge.

Odgovorni vrednik lista Janez Grjezda. — Odgovorni vrednik glash. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.